HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מלין. גברא אגמא וישראל הוה: **והלין בו.** על שפת הבור לידע אם זכר: **כהן.** חכם ומורה הוראה הוה ונתכוין להורות לה ישיבת ימי הטומאה וימי טהרה: **גרדלם.** בלשון ארמי אפף: **מצויין שם.** וכבר אכלוהו או גררוהו לחור שלהן ולא איכל כהן זה על המת:

כמין נפל. וספק ספיקא היא דשמא לא נפל היה אלא שפיר מלא רוח: **לידע אם רוח הפילה.** ולא תשב עליו ימי טומאה וטהרה. אם נפל הפילה: **ואם תמצי לומר וכו'.** ואם ירצה שהוא נפל עדיין ילין אם זכר אם נקבה: **ודאי גררוהו.** שחזקתן בכך והא ודאי הוא: **שלו ושל חבירו.** בין ששניהן עובדין לירצה אחת בין שזה עובד לפעור וזה למרקולים. והא דעבודת כוכבים מותרת ע"י ביטול נפקא לקמן (נג.) מין לעובד כוכבים שפוסל עבודת כוכבים וכו': **שפחסה.** הכה עליה ישראל בפטיש עד שנתמעכה לורתה אבל לא חיסרה כלום הלכך לא בטיל: **והתנן.** גבי עובד כוכבים פחסה אע"ג וכו': **הני מילי פחסה עובד כוכבים.** דגלי דעתיה (ג) ומבטל ומבטל לה: **אבל פחסה ישראל לא.** דלא דמי לעבודת כוכבים שנשתברה מאליה דהתם אמר מיהי נפשה לא מצלה וכו' אבל הכא קסבר עובד כוכבים לא קפדא עבודת כוכבים אפחסיקה: **ורבא אמר לעולם כי פחסה ישראל נמי.** הוי ביטול מעליא: **אלא.** דבגן גזור דכל ביטול ישראל לאו ביטול גזירה דלמא מגבה לה וקני לה בהגבהה [ה] דכל דבר הפקר כגון מציאה נקנית בהגבהה: **אין לה בטלה עולמית.** וטעוה גיזה כדילפינן בפרק [ר"ן] (לקמן נב.) מושם בסתר [דברים מז]: **מרקולים.** יש עכו"ם שעובדין לגל של אבנים וקורין לה מרקולים וכל הבא זורק לה אבן והיא עבודתה: **מותרת.** שהרי ביטלו העובד כוכבים שסתר לגל: **דרבא.** דלמא מגבה לה לכולה מרקולים בריצא והדר מבטל ליה וסותרו: **לגרכו.** שלריך לשפאין להסיק בשפאיה: **היא ושפאיה מותרין.** דהא בטלה עובד כוכבים (ו) שפיפה ו) [לגרכו]: **לגרכה.** ליפותה: **ושפאיה מותרין.** דמיזרק זריק להו ולא פלא להו: **ישראל שפיפה עבודת כוכבים.** של עובד כוכבים דאי של ישראל אפי' שיפה נמי עובד כוכבים היא ושפאיה אסורין דעבודת כוכבים דישראל לאו בת בטולי היא: **היהו.** הך דשיפה ישראל לגרכו בעבודת כוכבים שנשתברה מאליה: **שוחק וזורה לרוח.** המולא עבודת כוכבים של מתכת: **אמרו לו אף היא נעשית זבל.** כלומר הוא מתכוין לאבדה שלא יהנה ישראל ממנה וגם עתה יהנה ישראל ממנה שהרי השחקים נעשים זבל ונאמר לא ידבק בידך מאומה: **לורם דרקון.** סתמא לעבודת כוכבים כדתנן במתניתין (דף מב:): **ספק עובד כוכבים חתכו.** והוי ביטול: **ספק ישראל חתכו.** ולא הוי ביטול: **מותר.** דתלינן בעובד כוכבים דהא ספק ספיקא הוא (ד) ושמא לא נעבד מעולם: **אף לא ירקות.** מתני' קתני [מח:] זורעין תחתיה של אשירה ירקות בימות הגשמים שהלל קשה להן וכן לל אילן קשה להן ואין נהנה ממנה אבל לא בימות החמה שהלל יפה להן ונמצא נהנה מאשירה. כל אשירה אילן הוא: **רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים לפי שהנבייה נושרת.** על הירקות והוה לזבל ונמצא בעל הירק נהנה מן האשירה. נבייה הן העלין הנושרין מן האילן בימות הגשמים: **דעיקר עבודה כוכבים קיימת.** האילן לא בטל הלכך נבייה הנושרת ממנה אסורה:

דרך

מסורת הש"ם

ה) [לעילמא:], ו) לקמן נב.; ז) [לקמן נג.], ד) [ע' תוספות לקמן סד: ד"ה מסתברא], ט) לקמן כ. [ותוספות ספ"ז ע"ס], ו) [לקמן מט: תוספתא פ"ז ה"ה], ז) [לקמן מג: מח: פסחים כח.], ח) [לקמן מח:], ט) כ"ה בדפו"י, י) [ועי' תוס' יבמות עד: ד"ה ופפחה], כ) כל זה מענין הקושיא הוא והתירוץ חסר בתוספות וכל"ל וי"ש לומר דגררוהו ואכלוהו קאמר פ"ע י"ל כו'. רש"ל וע"ס; ל) ברא"ש הגי' אין.

תורה אור השלם

1. וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ: דברים יג יח

גליון הש"ם

גמ' אמר אביי שפחסה. עיין לקמן דף מד ע"ל תוס' ד"ה כלן: רש"י ד"ה אלא וכו' דבל דבר הפקר. עי' מג"א סי' תקפ"ו סק"ה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' והלין בו לידע: (ב) רש"י ד"ה הני מילי וכו' דמבזי: (ג) ד"ה היא וכו' עובד כוכבים כיון שפיפה: (ד) ד"ה מותר וכו' דשמא: (ה) תוס' ד"ה ספק וכו' דשמא לא: (ו) בא"ד מטעם ספק ספיקא. ר"ב פי' וה"ל אילא ספק ע"י העובד כוכבים מתוכה וספק אי נעבד:

רבינו חננאל

(סוגיא) ישראל שפחסה לעבודת כוכבים של עובד כוכבים כלומר רצף צורתה ואינה ניכרת כלל אלא כאילו טס בעלמא היא לא ביטלה מ"ט גזרינן דלמא מגבה ליה ישראל וכיון דמגבה ליה קנאה וכי הדר מבטיל לה הוי לה עבודת כוכבים של ישראל ועבודת כוכבים ביד ישראל אין לה בטילה עולמית. תוב אקשי מן אבני מרקוליס שהביא ישראל וחיפה בהן טרטראות כו' ומן ישראל ששיפה עבודת כוכבים ושנינן בכולהו גזרינן דלמא מגבה להו וקני להו בהגבהה והם עדיין בחזקתן וכיון דקנאם אע"ג דבתר הכי נשברו לא בטלי כדרבא דאמר עבודת כוכבים של ישראל לא בטלה לעולם. ומותבינן תוב אף לא ירקות פי' אין זורעין תחת האשירה ירקות בימות הגשמים מפני שהנבייה פי' עלי האשרה נובלות על הירקות והוה להן לזבל ונמצאו הירקות גדילות מן העבודת כוכבים. ואמאי תיהוי זה הזבל שנפל מן האילן כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה. ופרקינן שאני התם דאשרה היא עיקרו של אילן קיימת.

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"ט מהלכות טומאת מת הלכה יא:
ט ב מיי' פ"ח מהל' עבודת כוכבים הלכה ט ע מגן לאוין כב טוש"ע י"ד סימן קמו סעיף א:
י ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
יא ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף א:
יב ה מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ז:
יג ו מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ב [טוש"ע או"ח סי' תקפו סעיף ג]:
יד ז מיי' שם הלכה יב סמג שם:
טו ח מיי' וסמג שם טוש"ע י"ד סימן קמו סעיף ו:
טז ט מיי' שם טוש"ע שם סעיף א:
יז י מיי' שם הלכה ו סמג שם טוש"ע י"ד שם סעיף יד:

מוסף רש"י

ובא כהן והציץ בו. כהן מכס היה ומורה הוראות ומתכוין להורות לה ימי טומאה וטהרה, אי נמי דשגורה אצלו בפיו ומגעת בתרומתו ורוצה להזהר ממנה כל ימי טומאתה, ויש אומרים לידע אימתי יהא זמן הנתת קרבנה אם יאבד במשמרתו אם לא, ולא סבירא לי, דבשביל (תור) [עור] עולה אחת לבולה משמרה לא עייל אלי כהן ופפשיה לסכי, ועוד שהרי היא יכולה לאחר קרבנה כל זמן שתרצה, וגם לשון ראשון אינו נראה, אלי מכס הוא כלום הוא בא להאכיל ולעבור על לאו דטומאת מת, אלא כהן עם הארץ היה או קטן ובגדתו אשה להליץ ולרצות (נדה טו:) או: כהן קרוב או מבני הבית היה ושלחוהו שם להגיד לאמו מה טיבו ותבחין בין טומאת וטהרת זכר לימי טומאת וטהרת